

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 29.05.2023 § 189

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.05.2023

§ 189

Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laadintaohjeet

104/02.00.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

Controller Katja Markkola p. 050 383 6456

Laskentasuunnittelija Paula Kannisto p. 044 416 4416

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman laadintaohjeet ja niihin sisältyvän talouden kehyksen.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Konsernipalvelut / talouspalvelut 24.5.2023

Lahden kaupungin hallintosäännön § 36 Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet määrittelee, että kaupunginhallitus antaa lautakunnille, alaisilleen jaostoille ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.

Talousohjelmissa on valmisteltu liitteenä oleva esitys vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman laadintaohjeiksi sekä talouden kehikseksi. Talousarvion laadintaohjeita noudatetaan vuoden 2024 talousarviota ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelmaa valmisteltaessa.

Valtiovarainministeriön 23.3.2023 julkaiseman Kuntatalousohjelman 2024–2027 mukaan vuonna 2022 kuntatalouden tilikauden tulos oli positiivinen ja vuosikate riitti kattamaan nettoinvestoinnit sekä poistot. Tulokseen vaikuttivat työllisyyden ja talouden suotuisa kehitys sekä siitä seurannut verotulojen kasvu. Vuoden 2023 alusta voimaan tulleella sote-uudistuksella on jatkossa merkittävä vaikutus kuntien käyttötalouteen. Uudistuksessa tulojen ja menojen taso sekä rakenne muuttuivat tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen valtiolle. Muutosten vuoksi kuntataloutta on vaikea ennustaa ja siirtolaskelmat tulevatkin tarkentumaan lopullisten vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua marraskuussa 2023. Kehysvuosina 2024–2027 kuntatalouden painelaskelmassa menot tulevat pysymään tuloja suurempina, toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vähitellen vuoteen 2027 mennessä ja inflaation ennustetaan olevan keskimäärin kaksi prosenttia. TE-palvelu-uudistus vuonna 2025 tulee laajentamaan kuntien tehtäväkenttää ja kasvattamaan kuntatalouden toimintamenoja. Investointipaineet, koko maan laajuinen korjausvelka ja vihreä siirtymä tulevat pitämään investointitason korkealla koko kehyskauden.

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden kaupunkistrategian 14.3.2022 § 35. Strategiassa Lahden kaupungin visiona vuoteen 2030 on "Lahti – tehty kestäväksi". Strategia ohjaa rakentamaan kaupungin toiminnan talouden kestäväälle kasvulle ja tavoitteena on, että kaupungin tulorahoitus vuonna 2026 riittää kattamaan nettoinvestoinnit.

Talouden tasapainotavoite on erittäin haasteellinen. Inflaatio- ja korkokehitys sekä palkkaratkaisut lisäävät kaupungin menoja. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen mahdolliset uudet käänneet aiheuttavat merkittävää epävarmuutta taloudelle. Epävarmuutta aiheuttavat myös nopean korkojen nousun vaikutus rahoitus- ja kiinteistömarkkinoilla sekä hintojen ja korkojen nousun vaikutukset kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen.

Kaupunginvaltuusto päätti 28.11.2022 § 127 käynnistää parlamentaarisen valmistelun talouden tasapaino-ohjelman laatimiseksi vuosille 2024–2026. Ohjelmassa huomioidaan valtuuston vuonna 2021 asettaman parlamentaarisen ryhmän periaatelinjaukset ja määrittellään kaupungin keskeisten palvelujen laajuus ja laatutaso talouden tunnuslukujen perusteella. Talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet sisällytetään vuoden 2024 talousarvion kehukseen ja taloussuunnitelmaan kaudelle 2024–2026.

Vuoden 2024 kehysvalmistelun yhteydessä määritetään talouden tasapainotavoite euromääräisesti ja ajallisesti. Toimintakuluihin kohdentuvat tavoitteet määrittyvät palvelujen laajuus- ja laatutasotarkastelun jälkeen. Toimenpiteiden valinta menojen kasvun hidastamiseksi, tulojen lisäämiseksi ja investointien priorisoimiseksi valmistellaan niin, että parlamentaarinen ryhmä voi tehdä ehdotuksen talouden tasapaino-ohjelmasta kaupunginhallitukselle lokakuussa 2023.

Kaupunginhallitus käsittelee talouden tasapaino-ohjelmaa 7.11.2023 ja tekee esityksen kaupunginvaltuustolle, joka päättää ohjelmasta 27.11.2023.

Lahden kaupungin tilikauden tulos vuonna 2022 oli 47,1 milj. euroa ja vuosikate 100,0 milj. euroa. Luvut olivat poikkeuksellisen hyviä ennakoitua paremman verotulokehityksen ja arvioitua suurempien omaisuuden myyntivoittojen ansiosta. Lahden kaupungin tilinpäätöksessä 2022 taseeseen kertynyttä ylijäämää on 213,1 milj. euroa. Ylijäämä mahdollistaa vuodelle 2024 alijäämäisen kehityksen.

Lahden kaupungin elinvoiman varmistaminen edellyttää kasvua tukevien toimenpiteiden jatkamista. Talouden tasapainon varmistaminen vaatii tehokasta edunvalvontaa sekä valtiontukien ja avustuksien aktiivista hakemista. Kaupungin on jatkettava omaisuuden myyntimahdollisuuksien selvittämistä.

Toiminnan ja talouden suunnittelussa tulee ottaa huomioon strategian kärkihankkeet ja niiden toimenpiteiden edellyttämät määrärahatarpeet.

Talousarvion laadintaohjeita noudatetaan vuoden 2024 talousarviota ja vuosien 2024—2026 taloussuunnitelmaa valmisteltaessa. Lahden kaupungin kehityksen mukainen tuloslaskelma päättyy 2024 vuoden osalta 50,8 milj. euron tilikauden alijäämään. Laskelmassa on huomioitu ennusteiden mukainen talouden kasvu, kustannuskehitys, toiminnassa tapahtuvat muutokset sekä talouden tasapainottamisen euromääräiset tavoitteet. Sisäisten ylläpitovuokrien indeksitarkistukseksi vuodelle 2024 on sovittu 9,1 % (elinkustannusindeksi). Käytetty indeksi poikkeaa vallitsevan taloustilanteen vuoksi kaupunginvaltuuston hyväksymistä periaatteista (kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi), koska tavoitteena on 1,5 milj. euron sisäisten vuokramenojen kasvun hillintä palvelualueilla. Tilakeskukselle on tehty vastaava tulonvähennys. Verotulojen ja

valtionosuuksien arviot kehyksessä perustuvat kevään 2023 ennakkotietoihin. Arviot tarkentuvat syksyn aikana.

Talousarviossa investoinnit suunnitellaan viideksi vuodeksi. Taloussuunnitelmakauden 2024—2028 investointikokonaisuuden bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 452,8 milj. euroa.

Kehyksen mukaisessa rahoituslaskelmassa kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee 70,6 milj. euron lainatarpeen vuonna 2024. Suunnitelmakaudella 2024—2026 lainatarve omaan palvelutoimintaan on yhteensä 225,4 milj. euroa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Yleiskirje (kirjaamon kautta koko henkilöstö)